

Sygnatura akt I C 1054/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 lutego 2016 roku

Sąd Okręgowy w K. Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mariola Klimczak

Protokolant: p.o. sekr. sąd. J. W.

po rozpoznaniu w dniu 10-02-2016 r. w K.

na rozprawie

sprawy z powództwa **K. J. (1), J. J. (1)**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda K. J. (1) kwotę 35.000 (trzydzieści pięć tysięcy) złotych, z odsetkami ustawowymi od dnia 8.05.2014 roku do dnia zapłaty.
2. Zasądza od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w W. na rzecz powoda J. J. (1) kwotę 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych, z odsetkami ustawowymi od dnia 8.05.2014 roku do dnia zapłaty.
3. W pozostałym zakresie powództwo oddala.
4. Zasądza od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 1686,24 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

M. K. (1)

Sygn. akt I C 1054/14

UZASADNIENIE

Powodowie K. J. (1) i J. J. (1) wniosli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. kwoty: na rzecz K. J. (1) 90.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć córki wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 28 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty, na rzecz J. J. (1) kwoty 50.000,00 zł tytułem zadośćuczynienia za śmierć siostry, z odsetkami ustawowymi od dnia 28 kwietnia 2014 roku do dnia zapłaty, a także o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według złożonego spisu. W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali m.in., że w dniu 15 maja 2003 roku miał miejsce wypadek, w wyniku którego zginęła M. J. (1). Powodowie podkreślili, że sprawca zdarzenia w dacie wypadku, korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych na podstawie umowy ubezpieczeniowej zawartej ze stroną pozwaną. Powodowie w toku postępowania likwidacyjnego zgłosili szkodę pozwanemu oraz wniosli o wypłatę zadośćuczynienia, ale ten nie wypłacił im żadnej kwoty. Jako podstawę powództwa powodowie wskazali art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., argumentując, że śmierć M. J. (1) była dla powodów ogromną tragedią. Razem ze zmarłą tworzyli bowiem kochającą się, zgraną rodzinę. Roszczenie o odsetki powodowie oparli na treści przepisu art. 481 k.c. i art. 455 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...) (k. 2-10).

Pozwany Powszechny Zakład Ubezpieczeń Społecznych S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany potwierdził, że sprawca wypadku był u niego ubezpieczony, aczkolwiek zakwestionował roszczenie co do zasady i co do wysokości. Zdaniem pozwanego, brak jest podstawy prawnej do dochodzenia zadośćuczynienia za własną krzywdę powodów, która miała miejsce przed 2008 rokiem, a interpretacja treści art. 24 k.c. i art. 448 k.c. na podstawie, której zasądza się roszczenia w podobnych sprawach, jest wątpliwa. Pozwany podniósł nadto – z ostrożności procesowej – że żądane kwoty są rażąco wygórowane. Wskazał także na okoliczności, które wskazują na przyczynienie się zmarłej do szkody: nietrzeźwość kierowcy i M. J. (1), świadomość zmarłej co do stanu trzeźwości kierowcy, brak zapiętych pasów, nadmierna prędkość. Pozwany podniósł nadto, iż stan zdrowia powoda K. J. (1) nie jest wynikiem tylko i wyłącznie przeżyć związanych z wypadkiem, co zostało wyjaśnione w toku postępowania toczącego się przed Sądem Okręgowym w K. w sprawie o odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej powoda po śmierci córki. Pozwany dodał, że nie bez znaczenia jest, że pozwany wypłacił powodowi kwotę 20.000,00 zł tytułem odszkodowania, a powód otrzymał 130.000 zł z tytułu dobrowolnego ubezpieczenia córki. Także roszczenie powoda J. J. (1) jest w ocenie pozwanego zawyżone. Pozwany zakwestionował nadto żądanie odsetek, wskazując, że winny być one zasądzone od dnia wyrokowania oraz wysokość żądanych kosztów zastępstwa procesowego (k. 71-76).

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 12 maja 2003 roku M. J. (1) przebywała wraz ze znajomymi: M. M. (1) i M. W. w pubie w T.. Tam dołączyli do nich R. K. i M. P., a następnie wszyscy udali się do mieszkania A. F.. Zarówno w pubie, jak i w mieszkaniu A. F. spożywano alkohol. Następnie wszystkie wymienione osoby wsiadły do samochodu marki O. (...) nr rej. (...), kierowanego w czasie jazdy przez R. K.. W dniu 13 maja 2003 roku ok. godz. 1.05 w miejscowości W., na łuku drogi, R. K. nie zapanował nad pojazdem, zjechał z drogi i uderzył w drzewo. W wyniku uderzenia samochód przepołuwił się. M. M. (1) doznała wielonarządowych obrażeń ciała, natomiast pozostałe osoby – w tym M. J. (1) – zmarły śmiercią gwałtowną, w związku z masywnymi obrażeniami wielonarządowymi. W chwili wypadku R. K. był nietrzeźwy - miał 0,6 promili alkoholu we krwi, M. J. (1) miała 1 promil alkoholu we krwi. Pojazd marki O. (...) był sprawny, w chwili wypadku prędkość wynosiła 155 km/h. Postanowieniem z dnia 8 sierpnia 2003 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej w Turku umorzył śledztwo w sprawie opisanego wypadku drogowego, ustalając że bezpośrednią przyczyną wypadku była nadmierna prędkość oraz stan nietrzeźwości kierującego pojazdem R. K. (dowód: kserokopia postanowienia z dnia 8 sierpnia 2003 roku k. 20-21, dokumenty zawarte w aktach Prokuratury Rejonowej w Turku 1 Ds. (...) k. 191, 244-245, 270-271)

W chwili zdarzenia sprawca wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych, na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej z pozwanym (bezsporne).

M. J. (1) w momencie śmierci miała (...) lata, była panną. Od 1993 roku nie mieszkała z rodziną. Zmarłą była osobą samodzielną, żywiołową, prowadziła działalność gospodarczą (pub). Często odwiedzała rodziców, mieszkali na tym samym osiedlu. Rodzice pomagali jej w prowadzeniu działalności gospodarczej (dowód: kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 19, wydruk zdjęć k. 42-57, zeznania świadków J. G. k. 117v-118, A. J. k. 118, powoda K. J. k. 172-178).

Powód K. J. (1) w chwili śmierci córki miał (...) lat, pracował zawodowo. Powód pojechał wraz z żoną i synem zidentyfikować zwłoki córki. Kiedy je zobaczył, czuł żal. Powód zajął się pochówkiem. Przez okres około dwóch lat powód wraz z żoną codziennie jeździł na cmentarz, zawoził kwiaty na grób córki. Po śmierci syna powód kontynuował zatrudnienie, nie przebywał na zwolnieniu lekarskim. W dniu 7 listopada 2003 roku podjął leczenie w Gabinetce Psychiatrycznym i kontynuował je sporadycznie do 2006 roku. Powód po śmierci M. J. (1) otrzymał wsparcie od syna i żony. Nadal przechowuje zdjęcia córki, przegląda je, wspomina zmarłą (dowód: kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 19, kserokopia dokumentacji medycznej k. 27-41, zeznania świadków J. G. k. 117v-118, M. K. k. 118, powoda K. J. k. 172-178)

Powód J. J. (1) w chwili śmierci siostry miał (...) lat, mieszkał z rodzicami, był kawalerem. Z M. J. (1) łączył go zażyłe i serdeczne relacje, pomagali sobie nawzajem i się wspierali. Powód na wiadomość o jej śmierci przeżył szok i niedowierzanie. Wspólnie z rodzicami pojechał zidentyfikować zwłoki zmarłej, potem pomagał ojcu w pochówku. Powód pracował zawodowo, a chwili wypadku przebywał na urlopie wypoczynkowym, po wypadku nie korzystał ze zwolnienie lekarskiego. Przez kilka miesięcy miał problemy ze snem, brał leki uspokajające, nie korzystał z pomocy lekarskiej. Odczuwał smutek, żal, bezradność, ograniczył życie towarzyskie, stracił na wadze. Po około rok i 3 miesiące po wypadku powód ożenił się, wesele było planowane od dłuższego czasu, odbyło się w tradycyjnym stylu (orkiestra, 120 gości). Obecnie powód ma (...) lat, ma rodzinę – córkę i żonę. Nadal wspomina siostrę, jeździ na jej grób (dowód: zeznania świadków M. M. k. 116v-117, W. C. k. 117, B. K. k. 117, A. J. k. 118, powoda J. J. k. 178v-179)

Śmierć córki wywołała u powoda K. J. (1) reakcję depresyjną, poczucie straty i krzywdy. Tak rozumiana reakcja żałoby miała umiarkowane nasilenie i ustąpiła w ciągu jednego roku. Ze zmarłą powoda łączyły niekonfliktowe więzi emocjonalne oparte na pokrewieństwie rodzinnym, wzajemnym wspieraniu się w sprawach zawodowych. Powód wspierał córkę w osiągnięciu niezależności finansowej. Na wiadomość o śmierci córki zareagował mobilizacją stresową: udał się do T. w celu zidentyfikowania zwłok. W dalszych dniach posiłkował się lekami uspokajającymi. W wywiadzie uskarżał się na drażliwość, epizody powracających wspomnień dotyczących doznanego nieszczęścia (o charakterze reminiscencji dotyczących córki), bezsenność. W listopadzie 2003 roku udał się do psychiatry, a leczenie farmakologiczne doprowadziło do ustąpienia objawów.

Śmierć siostry wywołała u powoda J. J. (1) reakcję żałoby, poczucie straty i żalu bez powikłań patologicznych. Ze zmarłą łączyły go niekonfliktowe i pozytywne więzy emocjonalne oparte na pokrewieństwie rodzinnym i wzajemnym wspieraniu się w codziennym życiu. Wiadomość o wypadku i śmierci siostry wywołała u niego reakcję żałoby: niedowierzanie, żal, złość. Kolejne dni wywołały stan refleksyjności, wycofania się z życia towarzyskiego. Przeżywanie żałoby nie miało charakteru dezadaptacyjnego, odbyło się bez powikłań patologicznych i nie miało wpływu na zdrowie, aktywność życiową i zawodową powoda. Aktualnie poczucie straty i żalu również nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania (dowód: opinia sądowopsychologiczna k. 150-154).

W toku postępowania likwidacyjnego pozwany wypłacił w 2004 roku na rzecz powoda K. J. (1) kwotę 17.000,00 zł tytułem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. (przyznane 20.000,00 zł pomniejszono o 15 % przyczynienia się zmarłej do szkody, czyli o kwotę 3.000,00 zł.). Powód nie zgadzając się z kwotą odszkodowania, wystąpił do Sądu Okręgowego w K. o zapłatę dalszej kwoty 2.355.000,00 zł. Zarządzeniem z dnia 14 lutego 2006 roku Sędzia Sądu Okręgowego w K. zwrócił pozew wskutek niezpełnienia braków formalnych. Następnie po ponownym wniesieniu pozwu przez powoda K. J. (1) wyrokiem z dnia 21 czerwca 2007 roku, sygn. I C (...), Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo. Wyrokiem z dnia 9 stycznia 2008 roku sygn. akt I ACa (...) Sąd Apelacyjny w Poznaniu zmienił ten wyrok i nie przyjmując przyczynienia się zmarłej do szkody, zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. J. (1) kwotę 3.000,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 5 kwietnia 2004 roku, a w pozostałej części oddalił apelację (dowód: kserokopia wyroku SA w Poznaniu z dnia 9 stycznia 2008 roku wraz z uzasadnieniem k. 144-147, dokumenty zawarte w aktach SO w K. sygn. I C (...))

Powodowie pismem z dnia 4 kwietnia 2014 roku złożyli u pozwanego wniosek o dalszą likwidację szkody w żądaniem zapłaty zadośćuczynienia, na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., w kwotach: 100.000,00 zł na rzecz powoda K. J. (1) i 50.000,00 zł na rzecz powoda J. J. (1). Decyzją z dnia 8 maja 2014 roku pozwany odmówił wypłaty jakichkolwiek (dowód: kserokopia pisma z dnia 4 kwietnia 2014 roku wraz z dowodem nadania k. 22-25, kserokopia decyzji z dnia 8 maja 2014 roku k. 26, dokumenty zawarte w aktach likwidacji szkody).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zeznań powoda K. J. (k. 172-178), J. J. (k. 178v-179), zeznań świadków M. M. (k. 116v-117), W. C. (k. 117), B. K. (k. 117), J. G. (k. 117v-118), M. K. (k. 118), A. J. (k. 118), opinii sądowopsychologicznej (k. 150-154), dokumenty: kserokopię odpisu skróconego aktu zgonu (k. 19), kserokopię postanowienia z dnia 8 sierpnia 2003 roku (k. 20-21), kserokopię pisma z dnia 4 kwietnia 2014 roku wraz z dowodem nadania (k. 22-25), kserokopię decyzji z dnia 8 maja 2014 roku (k. 26), kserokopia dokumentacji medycznej (k. 27-41),

wydruku zdjęć (k. 42-57), kserokopię wyroku SA w Poznaniu z dnia 9 stycznia 2008 roku wraz z uzasadnieniem (k. 144-147), dokumenty zawarte w aktach likwidacji szkody, dokumenty z akt I C (...) SO w K..

Sąd dał wiarę zeznaniom powodów K. J. (1) oraz J. J. (1) oraz świadków: M. M. (3), B. K. (2), W. C. (2), J. G. (2), M. K. (3) i A. J. (2), gdyż zeznania te są rzeczowe, logiczne i korespondują ze sobą, a nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Poza tym brak było dowodów przeciwnych, które zaprzeczałyby prawdziwości twierdzeń powodów i świadków. Pewne nieścisłości w zeznaniach świadka J. G. (2), co do rozmachu wesela powoda J. J. (1) (wynikające zapewne z subiektywnych odczuć świadka), nie odbierają wiarygodności tym zeznaniom.

W ocenie Sądu opinia sądowopsychologiczna, sporządzona przez dr n. med. J. O. na okoliczności związane ze stanem zdrowia powodów, była jasna i logiczna, a jej wnioski należyte i wyczerpująco uzasadnione. Z opinii tej wynikało, że przeżywanie żałoby po śmierci córki w niewielkim stopniu miało charakter dezaprobacyjny i w umiarkowanym stopniu miało wpływ na życie i zdrowie powoda K. J. (1). Co do powoda J. J. (1), to biegły ustalił, że przeżywanie żałoby po śmierci siostry nie miało charakteru dezaprobacyjnego, odbyło się bez powikłań patologicznych i nie miało wpływu na zdrowie, aktywność życiową i zawodową tego powoda.

Wartość dowodowa dokumentów zgromadzonych w sprawie nie budziła zdaniem Sądu wątpliwości i nie była przez strony kwestionowana.

Sąd zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie nie ulega wątpliwości, że sprawca wypadku, w wyniku którego zmarła M. J. (1), w momencie zdarzenia kierował pojazdem marki O. (...), objętym umową ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego. Zgodnie zaś z art. 822 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w dniu wypadku, przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz została zawarta umowa ubezpieczenia. Zgodnie z kolei z obowiązującym w dniu wypadku § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 roku w sprawie ogólnych warunków obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. z 2000 roku, Nr 26, poz. 310 z późn. zm.) z ubezpieczenia OC przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem są zobowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia.

Odnosząc się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przyczynienia się zmarłej do powstania szkody Sąd przyjął, że zarzut ten jest niezasadny. Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby M. J. (1) miała świadomość, iż wsiada do samochodu z nietrzeźwym kierowcą. Zeznania M. M. (1), złożone w toku postępowania karnego, nie wskazują, iż zmarła wiedziała o tym, że R. K. spożywał alkohol, tym bardziej, że kobiety spotkały go w trakcie wieczoru, kiedy przyszedł on do pubu – nie wykluczone zatem, że spożył alkohol przed spotkaniem z córką powoda, czego ona mogła nie być świadoma. Żaden zatem dowód nie wskazuje nawet pośrednio, że M. J. (1) wiedziała, że wsiada do samochodu z nietrzeźwym kierowcą, tym bardziej, że sama M. M. (1) wskazała, iż nie widziała R. K. spożywającego tego wieczoru alkohol. Ponadto brak podstaw do stwierdzenia, że zmarła przyczyniła się do wypadku, gdyż miała nie zapięte pasy bezpieczeństwa albo z uwagi na ilość osób jadących pojazdem. Z akt śledztwa wynika, iż nie zostało ustalone gdzie siedziały poszczególne osoby i czy miały faktycznie niezapięte pasy, nadto – co słusznie zauważyła strona powodowa – z uwagi na skutki wypadku (przepełnienie samochodu na pół) trudno uznać, aby fakt zapięcia pasów przyczynił się w jakimś stopniu do śmierci M. J. (1). Natomiast okoliczność ta, że pojazdem podróżowało sześć osób sama nie świadczy o przyczynieniu się zmarłej do powstania szkody. Wskazać należy, iż zarzut przyczynienia się do powstania szkody ubezpieczyciel winien wykazać (art. 6 k.c.), tymczasem nie złożył on żadnych stosownych wniosków dowodowych w celu wykazania prawdziwości swych twierdzeń. Z kolei fakt prowadzenia samochodu z prędkością 155 km/h nie może obciążać zmarłej, wobec braku podstaw do wnioskowania,

że to M. J. (1) była odpowiedzialna za podjęcie decyzji o tak szybkiej jeździe. Reasumując, w świetle zaofiarowanego materiału dowodowego brak jest podstaw do przyjęcia, że M. J. (1) przyczyniała się do powstania szkody.

Powodowie jako podstawę prawną roszczeń o zadośćuczynienie wskazali art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Rozstrzygając kwestię odpowiedzialności pozwanego w kontekście roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez osoby bliskie zmarłego, Sąd podzielił ugruntowane już stanowisko Sądu Najwyższego, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (por. uchwała SN z 22 października 2010 roku, sygn. III CZP 76/10, Lex nr 604152, z dnia 13 lipca 2011 roku, sygn. III CZP (...)/11, Lex nr 852341, wyroki SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn.

I CSK 621/10, Lex nr 848128 i z dnia 15 marca 2012 roku, sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718). Ponadto zarówno artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku

o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) – w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 roku – jak i poprzednio obowiązujący przepis § 10 ust. 1 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 marca 2000 roku w sprawie ogólnych warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów (Dz. U. Nr 26, poz. 310 ze zm.) nie wyłączał

z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. (por. uchwała SN z 19 stycznia 2007 roku, sygn. III CZP 146/06, Lex nr 207713 oraz uchwała SN z 20 grudnia 2012 roku, sygn. III CZP 93/12, Lex nr 1267081, uchwała SN z dnia 7 listopada 2012 roku, sygn. III CZP 67/12, OSNC 2013/4/45). Jak wskazał Sąd Najwyższy w ww. orzeczeniach, uprawnienie osoby trzeciej do żądania od ubezpieczyciela odszkodowania z tytułu ubezpieczenia pojazdu mechanicznego powstaje wówczas, gdy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są zobowiązani zgodnie z przepisami prawa cywilnego do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu – szkodę szeroko rozumianą, obejmującą zarówno uszczerbek majątkowy, jak i niemajątkowy. Ta regulacja jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty szkody wyrządzonej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego. Nie ma więc podstaw do uznania, że zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. jest wyłączona z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Stanowisko to pozostaje miarodajne niezależnie od tego, pod rządem którego

z przepisów zapadły konkretne orzeczenia. Z powołanych uchwał i wyroków, wydanych

w sprawach, w których zawsze pozwanymi byli ubezpieczyciele, wynika, że Sąd Najwyższy pośrednio, lecz bez wątpliwości i konsekwentnie uznawał, iż oparte na art. 448 k.c. roszczenia osób bliskich zmarłego w wypadku komunikacyjnym są objęte ochroną ubezpieczeniową

z tytułu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Reguła, że odpowiedzialność ubezpieczyciela w ramach ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej jest wyznaczana przez zasadę i zakres odpowiedzialności ubezpieczonego, może być skorygowana przez przepisy o ubezpieczeniach. Wyrazem tego było wyłączenie odpowiedzialności ubezpieczyciela w wypadkach enumeratywnie wymienionych w § 13 rozporządzenia z dnia 24 marca 2000 roku; wyłączeniem nie objęto rozważanego świadczenia – podobnie, jak nie zawiera go dzisiejszy art. 38 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych.

Badając zasadność żądania dochodzonego przez powoda K. J. (1) należy zważyć, że podstawa faktyczna roszczenia dochodzonego w niniejszym procesie (w którym Sąd bada „jedynie” krzywdę doznaną przez powodów po śmierci M. J. (2)) nie jest tożsama z podstawą faktyczną w oparciu, o którą powód otrzymał już odszkodowanie w oparciu o art. 446 § 3 k.c. Nie mniej ustalając wysokość zadośćuczynienia na rzecz powoda K. J. (1), w niniejszej sprawie, nie można pominąć otrzymanego już przez powoda odszkodowania, które, w okolicznościach niniejszej sprawy, w znaczącym zakresie złagodziło poczucie krzywdy. Istotnym dla oceny wysokości należnego zadośćuczynienia jest zakres krzywd, jaki został już powodowi zrekompensowany odszkodowaniem wypłaconym przez pozwanego w 2004 roku i 2008 roku. Otóż z dokumentów akt postępowania likwidacji szkody i dokumentów akt sprawy I C (...) Sądu

Okręgowego w K. jednoznacznie wynika, że wypłacone powodowi odszkodowanie obejmowało również rekompensatę za krzywdy związane ze stanem jego zdrowia, będącego następstwem śmierci córki. W tym stanie rzeczy należy stwierdzić, że krzywdy powoda związane z jego stanem zdrowia po śmierci córki, cierpienia związane z poczuciem straty i osamotnienia - oceniane w aspekcie znacznego pogorszenia sytuacji życiowej - zostały już zrekompensowane przez pozwanego. Dokumentacja z akt postępowania w sprawie I C (...) wskazuje, że w tym postępowaniu w sposób wnikliwy zbadano wpływ śmierci córki na stan zdrowia powoda i ustalenia te przyjęto przy określaniu wysokości należnego powodowi odszkodowania. Treść opinii sądowopsychiatrycznej sporządzonej na potrzeby sprawy I C (...) po porównaniu z treścią opinii sądowopsychiatrycznej sporządzonej w niniejszym postępowaniu przez biegłego J. O. nie daje podstaw do stwierdzenia, że od czasu wydania pierwszej z wymienionych opinii stan zdrowia powoda, mający związek ze śmiercią córki, uległ pogorszeniu. Zaznaczyć przy tym należy, że wypłacona powodowi K. J. (1) w 2004 i 2008 roku kwota posiadała większą wartość niż nominalnie obecnie, biorąc pod uwagę przeciętne miesięczne wynagrodzenie w wymienionych latach (które w 2004 roku wynosiło 2.289,57 zł) i porównując z przeciętnym miesięcznym wynagrodzeniem w I kwartale 2015 roku w wysokości 4.054,89 zł.

W tym miejscu należy zważyć, że choć okoliczności powołane przez powoda K. J. (1) w podstawie faktycznej żądania zgłoszonego w niniejszym postępowaniu w znaczącym stopniu pokrywają się z okolicznościami powołanymi i będącymi przedmiotem ustaleń w postępowaniu likwidacji szkody i postępowaniu sądowym IC (...), to podstawa prawna żądania zgłoszonego w rozpoznawanej sprawie jest różna od tej, na jakiej wypłacono powodowi odszkodowanie w 2004 i w 2008 roku. W niniejszym postępowaniu podlega ocenie Sądu rozmiar krzywd doznanych przez powoda w związku z zerwaniem więzi rodzinnej na skutek śmierci córki, która to więź, w utrwalonym już orzecznictwie, jest uznawana za dobro osobiste prawie chronione, którego naruszenie rodzi roszczenia odszkodowawcze.

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że spowodowanie śmierci M. J. (1) naruszyło dobra osobiste powodów (ojca i brata zmarłej). Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca z pokrewieństwa, podlega ochronie prawnej. Dotyczy to ochrony prawa do życia rodzinnego obejmującego istnienie różnego rodzaju więzi rodzinnych. Więż ta odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny poczucie stabilności, bezpieczeństwa, wzajemne wsparcie, pomoc. Zerwanie tej więzi stanowi zatem naruszenie dóbr osobistych członków tej rodziny.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepisy prawa nie ustanawiają żadnych kryteriów, na podstawie których winno być ustalane zadośćuczynienie. Wypracowała je natomiast judykatura, a zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wskazuje ono, że zadośćuczynienie ma kompensacyjny charakter, w związku z czym musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Określenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej krzywdy, m.in. wieku poszkodowanego, czasu trwania cierpienia, trwałości i skutków, od rodzaju i stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1999 roku, sygn. I CKN 1145/99, niepubl.; orz. Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 1972 roku, sygn. II CR 57/72, OSNCP 1972/10/183; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1969 roku, sygn. I PR 224/69, OSNCP 1970/6/111).

Śmierć M. J. (1) spowodowała u powodów szkodę na osobie (krzywdę), przeżywaną nie tylko w chwili powzięcia wiadomości o śmierci córki/siostry. Naturalnie śmierć M. J. (1) była najbardziej przykra dla jej ojca. Więż między rodzicami a dziećmi jest jedną z silniejszych więzi międzyludzkich. Zerwanie tej więzi przez śmierć dziecka stanowi trudne do wyobrażenia poczucie pokrzywdzenia i nasilenie cierpienia, trudnego do opisanego. Każdy rodzic ma bowiem prawo do wychowania swojego dziecka, obserwowania jego dorastania, wchodzenia w dorosłość i jak najdłuższego towarzyszenia dziecku w jego życiu. Wypadek odebrał K. J. (1) możliwość korzystania z tych wartości. Powód bardzo przeżył śmierć córki, wywołała ona u niego reakcję depresyjną, poczucie straty i krzywdy. Ze zmarłą łączyły go niekonfliktowe więzi emocjonalne oparte na pokrewieństwie rodzinnym, wzajemnym wspieraniu się w sprawach zawodowych. Powód skarżył się na bezsenność, drażliwość, wspierał się lekami uspokajającymi, podjął leczenie

farmakologiczne, które doprowadziło do ustąpienia objawów. Tak rozumiana reakcja żałoby miała umiarkowane nasilenie i ustąpiła w ciągu jednego roku.

Śmierć siostry wywołała u powoda J. J. (1) reakcję żałoby, poczucie straty i żalu bez powikłań patologicznych. Ze zmarłą łączyły go niekonfliktowe i pozytywne więzy emocjonalne oparte na pokrewieństwie rodzinnym i wzajemnym wspieraniu się w codziennym życiu. Po śmierci siostry odczuwał niedowierzanie, żal, złość, wycofał się z życia towarzyskiego. Aktualnie poczucie straty i żalu nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania.

Podkreślić jednak należy, że śmierć M. J. (1) odbyła się bez powikłań patologicznych, nie miało wpływu na aktywność zawodową i rodzinną powodów. Obaj uzyskali bowiem wsparcie w bliskich, a po okresie żałoby powrócili do pracy zawodowej oraz codziennych obowiązków, pomimo, iż naturalnie nadal odczuwali smutek i żal.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd uznał roszczenie powoda K. J. (1) za zasadne do kwoty 35.000,00 zł, a J. J. (1) za zasadne do kwoty 15.000,00 zł. Dalej idące roszczenie byłoby - w ocenie Sądu - nadmiernie wygórowane, w szczególności mając na względzie odległość czasową od zdarzenia z dnia 13 maja 2003 roku.

Wobec powyższego, Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda K. J. (1) kwotę 35.000,00 złotych, z odsetkami ustawowymi od dnia 8 maja 2014 roku do dnia zapłaty (punkt 1 wyroku) i na rzecz J. J. (1) kwotę 15.000,00 zł., z odsetkami ustawowymi od dnia 8 maja 2014 roku (punkt 2 wyroku), a w pozostałym zaś zakresie oddalił powództwo jako bezzasadne (punkt 3 wyroku).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. w zw. z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zgodnie z którym zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Powodowie swe roszczenie zgłosili pozwanemu pismem z dnia 4 kwietnia 2014 roku (wysłanym 7 kwietnia 2014 roku). Pismem z dnia 8.05.2014 roku pozwany odmówił wypłaty świadczeń. Wskazany zatem w art. 14 ww. ustawy termin upływał w dniu 8 maja 2014 roku, albowiem w tym dniu pozwany mógł już spełnić zgłoszone roszczenie.

O kosztach procesu należnych powodom orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Powodowie ponieśli koszty procesu w wysokości 11.117,00 zł: 3.600,00 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego, 7.000,00 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, 17,00 zł tytułem opłaty od pełnomocnictwa, 500,00 zł zaliczka na biegłego, a pozwany w kwocie 3.617,00 zł. Wygrali proces w (...) % i zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu należy im się kwota 4.002,12 zł z tytułu kosztów procesu, która została pomniejszona o koszty należne z tego tytułu pozwanemu ($3.617,00 \times 64 \% = 2.314,88$ zł). Stąd należy się powodom zwrot od pozwanego kwoty 1.686,24 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd nie znalazł podstaw, aby uwzględnić na rzecz strony powodowej koszty zastępstwa procesowego w dwukrotnej wysokości stawki minimalnej, przewidzianej przepisami ww. rozporządzenia z dnia 28 września 2002 roku. Stosownie do art. 109 § 2 zdanie drugie k.p.c., przy ustalaniu wysokości kosztów poniesionych przez stronę reprezentowaną przez pełnomocnika będącego radcą prawnym, sąd bierze pod uwagę niezbędny nakład pracy pełnomocnika oraz czynności podjęte przez niego w sprawie, a także charakter sprawy i wkład pełnomocnika w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia. Stawki opłat za czynności radców prawnych określa ww. rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku. Według § 2 tego rozporządzenia, podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozdziałach 3-4, przy czym opłata ta nie może być wyższa niż sześciokrotna stawka minimalna ani przekraczać wartości przedmiotu sprawy. W świetle tych unormowań nie ulega wątpliwości, że podstawę zasądzenia opłaty stanowią stawki minimalne określone w rozporządzeniu; jeżeli natomiast przemawia za tym niezbędny nakład pracy pełnomocnika, charakter sprawy oraz jego wkład w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia, wówczas sąd może zasądzić opłatę wyższą. W ocenie Sądu, za zasądzeniem opłaty w wysokości przewyższającej stawkę minimalną nie przemawia ani nakład pracy pełnomocnika strony powodowej, który nie odbiegał od przeciętnego,

ani długotrwałość procesu ani charakter sprawy, nie odznaczający się szczególnym stopniem skomplikowania pod względem prawnym i faktycznym.

/SSO Mariola Klimczak/